

CONCESIILE RECIPROCE - ELEMENT OBLIGATORIU AL TRANZACȚIEI DE ÎMPĂCARE

Alina GAJA

Doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova,

Chișinău, Republica Moldova

e-mail: alina.gaja96@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-0748-8307>

Tranzacția de împăcare este un instrument de drept material, cu importante intercalații în dreptul procesual, având drept scop prevenirea în mod amiabil a unui potențial litigiu sau încetarea unui litigiu deja existent. În vederea calificării unui contract civil drept tranzacție de împăcare, legislația în vigoare și doctrina de profil prevăd câteva condiții prealabile și elemente obligatorii pe care trebuie să le prezinte un atare raport. Astfel, scopul prezentului articol este de a evidenția elementele obligatorii care formează conținutul unei tranzacții de împăcare. În vederea elaborării unui studiu detaliat, se va examina doar unul dintre aceste elemente, și anume concesiile reciproce făcute de părți în vederea soluționării disputei dintre acestea. Concesiile reciproce țin de esența tranzacției de împăcare, demonstrând că soluționând în mod amiabil conflictul de drept, ambele părți au de câștigat, economisind astfel timp, resurse și ajungând la o soluție mutual favorabilă. În articol se analizează conceptul de concesii reciproce, diferența dintre concesiile reciproce și alte instituții de drept, precum ar fi recunoașterea acțiunii sau renunțarea la acțiune. De asemenea, se vor prezenta exemple concrete de concesii reciproce, prin analiza jurisprudenței în acest domeniu.

Cuvinte-cheie: tranzacție de împăcare, concesii reciproce, conflict de drept, litigiu, contract civil, jurisprudență.

RECIPROCAL CONCESSIONS – COMPULSORY ELEMENT OF A SETTLEMENT AGREEMENT

The settlement agreement is an instrument of substantive law, with important intercalations in procedural law, with the aim of amicably preventing a potential dispute or terminating an existing dispute. In order to qualify a civil contract as a settlement agreement, the legislation in force and the doctrine provide certain preconditions and mandatory elements that such an instrument must present. Thus, the purpose of this article is to reveal the binding elements that represent the content of a settlement agreement. In order to elaborate an extensive study, only one of these elements shall be examined, namely the reciprocal concessions made by the parties in order to solve the dispute between them. Mutual concessions belong to the essence of the settlement agreement, as it shows that by solving the conflict amicably, both sides win, as they save time, resources and choose the actual way in which they settle the conflict. In this article we will analyze the concept of reciprocal concessions, the difference between reciprocal concessions and other legal institutions, such as recognition of the action or dismissing the case. Also, we will provide examples of concessions by analyzing the jurisprudence in this regard.

Keywords: settlement agreement, reciprocal concessions, conflict, dispute, civil contract, jurisprudence.

CONCESSIONS MUTUELLES - ÉLÉMENT OBLIGATOIRE D'UNE TRANSACTION DE RAPPROCHEMENT

L'opération de conciliation est un instrument de droit substantiel, avec d'importantes intercalations en droit procédural, dans le but de prévenir à l'amiable un litige potentiel ou de mettre fin à un litige existant. Afin de qualifier un contrat

civil d'opération de conciliation, la législation en vigueur et la doctrine du profil prévoient certaines conditions préalables et éléments obligatoires qu'un tel rapport doit présenter. Ainsi, le but de cet article est de mettre en évidence les éléments obligatoires qui forment le contenu d'une transaction. Afin d'élaborer une étude détaillée, un seul de ces éléments sera examiné, à savoir les concessions mutuelles faites par les parties en vue de résoudre leur différend. Les concessions mutuelles sont à l'essence même de la transaction, en démontrant qu'en réglant à l'amiable le conflit, toutes les parties ont à gagner, faisant économiser du temps et des ressources, en permettant de trouver un accord mutuellement avantageux. Dans cet article, il sera analysé le concept de concessions mutuelles, la différence entre les concessions mutuelles et autres institutions juridiques, comme la reconnaissance de l'action ou l'abandon de l'action. Aussi, des exemples concrets de concessions mutuelles seront présentés, en analysant la jurisprudence en la matière.

Mots-clés: transaction de rapprochement, concessions mutuelles, conflit, différend, contrat civil, jurisprudence.

ВЗАИМНЫЕ УСТУПКИ – ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ ЭЛЕМЕНТ МИРОВОГО СОГЛАШЕНИЯ

Мировое соглашение является инструментом материального права с важными составляющими в процессуальном праве с целью мирного предотвращения потенциального спора или прекращения существующего спора. Для квалификации гражданско-правового договора в качестве мирового соглашения действующее законодательство и доктрина предусматривают некоторые предпосылки и обязательные элементы, которые должен содержать такой акт. Таким образом, цель данной статьи - показать элементы, составляющие содержимое мирового соглашения. Для проведения подробного исследования будет рассмотрен только один из этих элементов, а именно взаимные уступки сторон для разрешения конфликта между ними. Взаимные уступки лежат в основе мирового соглашения, доказывая, что путем мирного разрешения конфликта обе стороны выигрывают, экономя время, ресурсы и достигая взаимовыгодного решения. В статье проанализирована также концепция взаимных уступок, разница между взаимными уступками и другими правовыми инструментами - таких, как признание иска или отказ от него. Представлены и конкретные примеры взаимных уступок, путем анализа судебной практики в данной области.

Ключевые слова: мировое соглашение, взаимные уступки, конфликт, спор, гражданско-правовой договор, судебная практика.

Introducere

În virtutea principiului libertății contractuale reglementat de art. 993 Cod Civil, părțile pot încheia în mod liber, în limitele dispozițiilor legale imperative, contracte și pot stabili conținutul lor. În acest sens, părțile contractante pot încheia un contract reglementat de prevederile Codului Civil și alte legi speciale, sau un contract nereglementat, clauzele căruia vor respecta prevederile imperative ale legislației în vigoare a Republicii Moldova.

Astfel, tranzacția este un contract civil reglementat de Codul Civil, dar care prezintă atât elemente de drept material, cât și elemente de drept procesual.

Tranzacția de împăcare este un instrument juridic de dinamizare a procesului civil, rolul acesteia fiind

nu doar de a preveni un potențial litigiu, ci și de a pune capăt unui proces existent între părți, precum și de a stinge orice posibilitate de litigiu pe viitor în legătură cu obiectul cauzei respective.

Importanța tranzacției ca instrument de soluționare rapidă, confidențială, flexibilă și cu costuri reduse a unui diferend nu poate fi pusă la îndoială. Cu toate acestea, în prezent, acest instrument de soluționare a disputelor este prea puțin folosit, din care cauză instanțele judecătorești și arbitrale sunt supraîncărcate, ceea ce duce adesea la încălcarea drepturilor justițiabililor prin nerespectarea principiului celerității.

În cadrul prezentului studiu s-a pus accentul pe analiza unuia dintre elementele obligatorii ale

tranzacției, și anume concesiile reciproce, care, așa cum se va vedea, reprezintă esența contractului de tranzacție.

Analizând doctrina și jurisprudența cu referire la acest aspect, se observă clar că anume concesiile reciproce făcute de părțile semnatare ale tranzacției sunt determinante pentru instanțele de judecată în momentul în care se solicită recunoașterea tranzacției de împăcare. Astfel, actualitatea temei rezidă în necesitatea familiarizării atât a profesioniștilor dreptului, cât și a justițiabililor despre posibilitatea și avantajele încheierii unei tranzacții de împăcare, precum și despre natura concesiilor reciproce de care depinde confirmarea sau respingerea confirmării unei tranzacții de împăcare.

La elaborarea prezentului studiu s-a utilizat metoda analitică, metoda logică, metoda comparativă și altele. Cercetarea are ca punct de pornire doctrina națională și doctrina românească, fiind cercetată inclusiv și jurisprudența națională și internațională cu privire la subiectul cercetat.

Definiția și elementele tranzacției de împăcare

Definiția legală a tranzacției de împăcare este consfințită în art. 1917 alin. (1) Cod Civil, care prevede că *“(1) Tranzacția este contractul prin care părțile previn un proces ce poate să înceapă, termină un proces început sau rezolvă dificultățile ce apar în procesul executării unei hotărâri judecătorești.”*

Din această definiție, rezultă cu claritate doar faptul că tranzacția are legătură directă cu un diferend / litigiu: în faza extrajudiciară, dacă părțile intenționează să prevină un eventual proces; în fază judiciară, dacă părțile vor să termine un proces deja început; în faza executării unei hotărâri judecătorești definitive, dacă apar careva dificultăți după soluționarea judiciară a litigiului.

Definiția dată de doctrinari este mai largă, cuprinzând și alte elemente obligatorii ale tranzacției de împăcare. Astfel, potrivit doctrinarilor români,

tranzacția este definită ca o convenție bilaterală prin intermediul căreia părțile convin să-și facă concesiile reciproce, în scopul de a pune capăt unui proces, sau de a-l evita [1, p. 301]. Într-o altă accepțiune, tranzacția este definită drept o formă de conciliere realizată în scopul de a rezolva diferendele unui litigiu pe cale amiabilă, făcând ca procesul să ia sfârșit, iar dacă procesul încă nu a început, să evite începerea lui [2, p. 6].

Doctrinarul Iurie Mihalache definește tranzacția ca o judecată privată a litigiului, făcută chiar de părțile implicate în conflict. Pe calea tranzacției, părțile au posibilitatea de a pune capăt conflictului până a ajunge în instanța de judecată, iar dacă procesul a început – posibilitatea de a-l înceta [3, p. 13].

Statuăm că o definiție completă a tranzacției judiciare trebuie să conțină toate elementele fără de care un act juridic nu poate fi calificat drept o tranzacție de împăcare.

În doctrina națională, se face referire la următoarele elemente obligatorii:

1. să existe un drept litigios, un drept încălcat sau nerecunoscut pe care să-l dispute părțile și care face obiectul unui proces, ceea ce determină ca tranzacția judiciară să se deosebească de orice alt contract încheiat în afara instanței de judecată. Dreptul litigios care face obiectul procesului și al tranzacției poate avea orice natură, spre deosebire de contractele obișnuite care, de regulă, nu pot avea ca obiect drepturi personale nepatrimoniale și nici drepturi patrimoniale care au caracter strict personal;

2. să existe dorința fermă și exprimată de părți în sensul de a pune, în acest mod (prin convenție) capăt litigiului dintre ele, ori de a evita pornirea unui proces civil;

3. ambele părți să facă, deopotrivă, concesiile în legătură cu pretențiile care constituie obiectul litigiului dintre ele;

4. existența unui proces în curs de desfășurare sau iminența declanșării unui litigiu în legătură cu

dreptul aflat în stare conflictuală pe care și-l dispută părțile [4, p. 96].

În doctrina românească s-a stipulat că, pentru a putea tranzacționa, trebuie să existe următoarele condiții prealabile:

1. existența unui drept litigios sau cel puțin îndoielnic, cu potențial de a general un proces;
2. intenția părților de a stinge procesul început ori de a preveni un proces pe cale să fie declanșat;
3. existența concesiilor reciproce, indiferent dacă acestea sunt sau nu de valoare egală [5, p. 336].

Observăm astfel că atât doctrina națională, cât și cea românească sunt în consens cu referire la elementele obligatorii ale tranzacției. În continuare, ne vom referi doar la unul dintre aceste elemente, și anume concesiile reciproce. În viziunea noastră, acest aspect este deficient reglementat în legislație și insuficient cercetat în doctrină. Totuși, după cum vom arăta, concesiile reciproce țin de esența contractului de tranzacție și au o importanță indiscutabilă la calificarea corectă a acestei operațiuni juridice.

Definiția și specificul concesiilor reciproce într-un contract de tranzacție

Reiterăm că în doctrină s-a ajuns la concluzia indubitabilă precum că unul dintre elementele obligatorii ale contractului de tranzacție îl reprezintă concesiile reciproce pe care le fac părțile în scopul soluționării diferendului apărut între ele. În pofida faptului că, în opinia noastră, fără acest element nu poate exista contractul de tranzacție, definiția legală a tranzacției, reglementată la art. 1917 alin. (1) Cod Civil, nu include concesiile reciproce. Considerăm această circumstanță drept o omisiune a legiuitorului, ori, chiar dacă ar putea părea că existența concesiilor reciproce într-o tranzacție este de la sine înțeleasă, în vederea respectării principiului clarității și transparenței legii, definiția legală a contractului de tranzacție urmează să includă în mod obligatoriu și acest element.

Cu titlu de exemplu, remarcăm că în Noul Cod Civil al României, definiția tranzacției este prevăzută la art. 2267 alin. (1): „*Tranzacția este contractul prin care părțile previn sau sting un litigiu, inclusiv în faza executării silite, prin concesi sau renunțări reciproce la drepturi ori prin transferul unor drepturi de la una la cealaltă.*”

Astfel, definiția tranzacției a fost completată în comparație cu reglementarea anterioară de la art. 1704 Cod Civil al României, care stipula: „*Tranzacția este un contract prin care părțile termină un proces început sau preîntâmpină un proces care poate să înceapă*”. Remarcăm că doctrina de la acea vreme accentua caracterul esențial al tranzacției, anume că, prin ea, părțile își fac una alteia sacrificii reciproce, renunțând la anumite drepturi sau stipulând chiar prestații noi, în schimbul unor renunțări făcute de partea cealaltă. S-a reținut că reciprocitatea concesiunilor este esențială pentru a diferenția tranzacția de simpla achiesare, cea din urmă reprezentând o recunoaștere necondiționată a pretențiilor formulate în justiție. Particularitatea tranzacției o constituie reciprocitatea cesiunilor dintre părți, fără a interesa dacă respectivele cesiuni au valoare echivalentă [6, p. 633].

În încercarea de a defini concesiile reciproce, menționăm că acestea reprezintă renunțări (cedări) din partea ambelor părți la anumite drepturi, și, uneori, asumarea unor noi obligații, făcute cu scopul de a evita / soluționa un litigiu potențial / existent.

Într-o altă accepțiune doctrinară, concesiile reciproce constau în renunțări reciproce sau în pretenții noi săvârșite ori promise de o parte în schimbul renunțării de către cealaltă parte la dreptul litigios [4, p. 96].

Considerăm această definiție ca fiind prea largă, ori în cazul în care condițiile tranzacției nu sunt respectate de o parte, cealaltă parte are oricând șansa de a se adresa în justiție în scopul recunoașterii și executării silite a tranzacției. Prin urmare, considerăm

prea largă exprimarea precum că o parte renunță la dreptul litigios. Mai mult, această definiție creează riscul confundării tranzacției cu o altă instituție, și anume renunțarea la acțiune.

În fond, concesiile reciproce sunt ceea ce deosebesc contractul de tranzacție de instituția renunțării la acțiune sau instituția recunoașterii acțiunii. Deși ambele cazuri finalizează cu încetarea procesului, totuși renunțarea și recunoașterea acțiunii sunt acte juridice unilaterale, pe când tranzacția reprezintă un contract întocmit în baza concesiilor (cedărilor) reciproce din partea părților [3, p. 13].

Un alt aspect acceptat unanim în doctrină constă în faptul că concesiile reciproce nu trebuie să fie egale, ci doar reciproce. În mod evident, reieșind din specificul fiecărui raport material litigios, este imposibil ca concesiile părților aflate în conflict să aibă aceeași valoare. Totuși, chiar dacă concesiile părților nu sunt egale, acestea trebuie să fie serioase. De cele mai multe ori, concesiile făcute de cel puțin una dintre părți este de a nu începe procesul sau de a consimți la încetarea procesului deja început, evident, în schimbul concesiilor făcute de cealaltă parte. Reciprocitatea constă în faptul că motivul renunțării / cedărilor făcute de către părți este dorința de a stinge procesul început ori de a preveni un proces pe cale să fie declanșat. Părțile, conștientizând toate dificultățile pe care le implică un proces judiciar civil, ajung la concluzia că soluționarea logică a diferendului apărut ar fi admiterea unor cedări reciproce în vederea soluționării amiabile a litigiului.

Concesiile făcute prin contractul de tranzacție ating și subiectul capacității părților. Astfel, întrucât tranzacția presupune concesiile și renunțări reciproce, urmează a fi aplicate regulile din materia actelor de dispoziție. Prin urmare, regula care se deduce este că părțile trebuie să aibă capacitate de exercițiu deplină pentru a încheia o tranzacție în mod valabil. Această concluzie este susținută și de prevederile legale în vigoare, și anume art. 1917 alin. (2) Cod Civil:

„Pentru încheierea tranzacției se cere capacitatea necesară de a dispune de obiectul tranzacției”.

Un alt subiect controversat care urmează a fi abordat ține de întinderea tranzacției și legătura concesiilor reciproce cu obiectul și cauza tranzacției. Astfel, problema practică care apare este de a determina dacă instanța de judecată va confirma o tranzacție în modul prevăzut de lege, în cazul în care, pe lângă concesiile reciproce care sunt în legătură directă cu litigiul în cauză, părțile au introdus și alte clauze care consacră drepturi și obligații care nu au vreo legătură cu litigiul inițial. Cu titlu de exemplu, menționăm că o astfel de situație ar putea fi în cazul în care în tranzacție se introduce un bun nelitigios ca obiect al concesiilor reciproce.

Această situație este des întâlnită datorită avantajelor consacrării unor obligații printr-un act jurisdicțional, părțile intenționând, pe lângă stingerea litigiului, și rezolvarea unor chestiuni mai mult sau mai puțin adiacente acestuia printr-un act autentic, acesta având forță executorie [7, p. 5].

La o analiză a legislației naționale, observăm că problematica posibilității introducerii în tranzacție a unor aspecte fără o legătură cel puțin directă cu litigiul nu este reglementată direct, din care cauză urmează să interpretăm prevederile legale existente în scopul găsirii răspunsului la această întrebare.

Potrivit art. 60 alin. (5) Cod de Procedură Civilă: *„(5) Instanța nu va admite renunțarea reclamantului la acțiune, nici recunoașterea acțiunii de către pârât, nu va confirma tranzacția dacă aceste acte contravin legii ori încalcă drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei, interesele societății sau ale statului. Anterior confirmării tranzacției, instanța verifică respectarea prevederilor art. 32 alin. (3) din Legea nr. 137 din 3 iulie 2015 cu privire la mediere.”*

Totodată, potrivit art. 489 alin. (3) Cod de Procedură Civilă: *„(3) Judecătorul refuză confirmarea tranzacției dacă aceasta: a) contravine legii ori în-*

calcă drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei, interesele societății sau ale statului; b) a fost încheiată cu încălcarea prevederilor Legii cu privire la mediere.”

Reieșind din normele citate, facem trimitere la *principiul tot ceea ce nu este interzis, este permis*. Astfel, s-ar părea că, atât timp cât clauzele contractuale ce consfințesc anumite concesi reciproc ce nu au legătură cu litigiul nu contravin legii, nu încalcă drepturile, libertățile sau interesele legitime ale persoanei, precum și nu încalcă interesele societății și ale statului vor fi confirmate de instanța de judecată, ori, nu există vreo cauză pentru care instanța ar refuza confirmarea.

În aspect comparativ, ținem să menționăm că art. 2267 alin. (2) Noul Cod Civil al României prevede că prin tranzacție se pot naște, modifica sau stinge raporturi juridice diferite de cele ce fac obiectul litigiului dintre părți.

Astfel, ar părea că legislația prevede expres dreptul părților de a stipula concesi reciproc cu un obiect distinct de litigiu.

Totuși, articolul 2270 Noul Cod Civil al României stabilește că tranzacția se limitează numai la **obiectul** ei; renunțarea făcută la toate drepturile, acțiunile și pretențiile nu se întinde decât asupra cauzei cu privire la care s-a făcut tranzacția. Tranzacția nu privește decât **cauza** cu privire la care a fost încheiată, fie că părțile și-au manifestat intenția prin expresii generale sau speciale, fie că intenția lor rezultă în mod necesar din ceea ce s-a prevăzut în cuprinsul tranzacției.

O interpretare a acestor norme este că legea civilă, în art. 2267, are în vedere ipoteza în care una dintre părți renunță la acțiunea în justiție în schimbul obligației pe care și-o asumă cealaltă parte de a da, a face, sau a nu face ceva cu privire la un drept subiectiv străin de litigiu, și nu de a permite crearea, modificarea ori stingerea de raporturi juridice fără a se ține cont de obiectul și mai ales, cauza tranzacției [7, p. 6].

Concluzionând asupra acestei probleme, menționăm că instanța de judecată, la confirmarea tranzacției și, implicit, a concesiilor reciproce admise de părți, urmează a aprecia, în primul rând, legalitatea fiecărei clauze în sensul prevăzut la art. 60 alin. (5) și art. 489 alin. (3) din Codul de Procedură Civilă. În al doilea rând, instanța trebuie să analizeze dacă concesiile reciproce au legătură nu doar cu dreptul litigios, ci și cu obiectul tranzacției, adică dacă părțile, în lipsa acestor concesi, nu ar mai fi tranzacționat deloc. Astfel, în cazul în care sunt respectate ambele condiții, considerăm că nu există temeiuri de refuz în confirmarea tranzacției.

Exemple de concesi reciproc. Jurisprudență

După cum am remarcat, părțile sunt libere să determine concesiile reciproce în temeiul principiului libertății contractuale, atât timp cât aceste clauze nu contravin legii și nu încalcă drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei, interesele societății sau ale statului.

În cele ce urmează, în vederea explicării clare a conceptului cercetat, urmează să prezentăm câteva exemple care au fost introduse în mai multe tranzacții de împăcare. În funcție de admiterea cererilor de confirmare a tranzacțiilor sau respingerea acestora, vom observa tendința jurisprudențială de calificare a concesiilor reciproce drept corespunzătoare sau nu legislației.

În prima speță, reținem că între părți a fost încheiat un contract de împrumut, în care s-a consfințit că împrumutătorul se obligă să dea în proprietate împrumutatului suma de 24.000 euro, iar împrumutatul se obligă să întoarcă suma în cauză până la data de 01.07.2021. Mai mult, în scopul asigurării executării obligației contractuale, părțile au încheiat și un contract de ipotecă, prin care împrumutatul a grevat în folosul împrumutătorului un bun imobil.

Între cei doi contractanți a fost încheiat ulterior un contract de tranzacție extrajudiciar, prin care părțile au stabilit următoarele concesi reciproc:

- Împrumutatul recunoaște datoria și va achita suma de 24 000 euro până la data de 17 septembrie 2021;

- Împrumutătorul va accepta și primi suma de 24 000 euro, semnând și eliberând actul confirmativ;

- În cazul în care împrumutatul nu își va onora obligația prevăzută, în calitatea sa de debitor ipotecar, este de acord să transmită benevol în posesie bunul imobil ipotecat creditorului, pentru a fi comercializat în vederea stingerii datoriei scadente, penalității și dobânzilor aferente.

Examinând cererea de confirmare a tranzacției, instanța a statuat că tranzacția încheiată între părți nu contravine legii și nu încalcă drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei, interesele societății sau ale statului, și prin urmare a fost confirmată, eliberând concomitent și titlul executoriu [8]. Totuși, reținem că instanța a omis să analizeze dacă drepturile debitorului nu vor fi încălcate, în cazul în care creditorul nu va comercializa bunul imobil ipotecat în vederea stingerii datoriei.

Într-o altă speță, între două persoane juridice a fost încheiată o tranzacție extrajudiciară cu privire la recunoașterea și rambursarea datoriilor. În calitate de concesi reciprocă, s-au stabilit următoarele:

- Debitorul recunoaște pe deplin existența unei datorii către creditor, datorie formată ca rezultat al dezvoltării relațiilor contractuale;

- Debitorul se obligă în fața creditorului să ramburseze datoria integral nu mai târziu de 28.06.2019;

- În cazul neîndeplinirii obligațiilor sale în termenul specificat, debitorul este obligat să plătească creditorului o penalitate în valoare de 10% din suma datoriei în ziua expirării perioadei specificare, precum și 0,1% pe zi pentru fiecare zi de întârziere.

Remarcăm că judecătorul a admis cererea cu privire la confirmarea tranzacției și eliberarea titlului executoriu. [9]

Observăm din cele două spețe că renunțarea din

partea creditorului a fost acordarea unui termen suplimentar debitorului pentru achitarea datoriei. În cea de-a doua speță, s-au introdus sancțiuni suplimentare pentru debitor în cazul în care acesta nu respectă nici termenul suplimentar de executare a obligațiilor.

În următoarea speță, între părți au fost încheiate trei contracte de împrumut, obiectul fiecăruia fiind suma de 100 000 lei, împrumuturile fiind acordate pe un termen nedeterminat. În urma somației creditorului prin care a solicitat restituirea împrumuturilor, debitorul nu a restituit sumele corespunzătoare. Astfel, în vederea prevenirii unui proces, a fost încheiată o tranzacție extrajudiciară.

În tranzacție, părțile au prevăzut un termen în care debitorul urma să își execute benevol obligațiile. De asemenea, s-a stabilit că, în caz că împrumutatul nu își execută obligațiile în termenul stabilit, în cererea de confirmare a tranzacției și eliberare a titlului executoriu, creditorul va solicita încasarea forțată a sumei de 100 000 lei ca datorie la corpul creditului pentru fiecare contract de împrumut în parte, iar pentru întreaga perioadă a neexecutării documentului executoriu cu privire la obligația de plată a sumei de 100 000 lei, ca datorie la corpul creditului, ce rezultă din fiecare contract de împrumut, debitorul va achita penalitate în mărime de 0,3% din suma restantă a datoriei, pentru fiecare zi de întârziere.

Judecătorul, la examinarea cererii cu privire la confirmarea contractului de tranzacție prin mediere și emiterea titlului executoriu, a refuzat confirmarea tranzacției, pe motiv că tranzacția contravine legii, încalcă drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei și este în mod vădit inechitabilă. Instanța de judecată a notat că, în prezenta tranzacție sunt incluse clauze incerte care pot duce la un dezechilibru grav a raportului juridic obligațional, și anume clauzele cu privire la posibilitatea încasării penalității, fără stabilirea unor limite în privința perioadei și sumelor care pot fi încasate. Astfel, clauzele care prevăd că creditorul are dreptul la încasarea în mod

forțat unei penalități în mărime de 0,3% din suma restantă a datoriei, pentru fiecare zi de întârziere, sunt în mod evident inechitabile și încalcă normele imperative ale legii, drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei. Forța obligatorie a contractului este incontestabilă, însă contractul nu are putere de lege dacă contravine normelor imperative și bunelor moravuri [10].

În încheierea acestui capitol, urmează să prezentăm cu caz neordinar din practica arbitrajului din Federația Rusă. Astfel, o biserică a contractat o persoană juridică în vederea întocmirii documentației de proiect pentru un sistem de încălzire. Costul acestui serviciu a fost de 916 000 de ruble. Având în vedere că biserica nu și-a executat obligația de a achita integral acest cost, compania s-a adresat în arbitraj. Până la începutul examinării cauzei, părțile au decis soluționarea amiabilă a acestui diferend, fiind încheiată o tranzacție de împăcare.

Drept concesi reciproc în tranzacția respectivă au fost prevăzute:

- Pârâtul se obligă să achite reclamantului o parte din datorie, și anume 200 000 de ruble în termenul prevăzut în tranzacție;

- Debitorul se obligă să citească rugăciuni pentru sănătatea mai multor persoane fizice și familiile lor și pentru bunăstarea în toate acțiunile lor;

- Reclamantul se obligă să renunțe la toate pretențiile sale material-juridice.

Curtea de Arbitraj, examinând cererea de confirmare a tranzacției, a statuat că aceasta nu încalcă prevederile legii și nu aduce atingere drepturilor și intereselor altor persoane, din care cauză a admis cererea de confirmare [11].

Din practica judiciară reliefată observăm că părțile pot introduce în tranzacțiile extrajudiciare orice concesi reciproc cu privire la care ajung la o înțelegere. Totuși, dacă una dintre părți nu execută benevol prevederile tranzacției, va fi în sarcina instanței de judecată / arbitrajului să determine dacă

clauzele sunt legale, în momentul examinării cererii de confirmare a tranzacției.

Concluzii

Cercetând unul dintre elementele obligatorii ale tranzacției de împăcare, și anume concesiile reciproce făcute de ambele părți, ajungem la concluzia că anume acest element reprezintă seva contractului de tranzacție și garantează respectarea principiului libertății contractuale. Cu alte cuvinte, părțile aflate într-un (potențial) conflict, pot alege să își soluționeze diferendul făcând anumite cedări ce reies strict din interesele pe care le urmăresc. Totuși, analizând atât specificul concesiilor reciproce, cât și practica judiciară de resort, observăm că acestea urmează să respecte strict prevederile legii și să nu aducă atingere drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, intereselor societății sau ale statului. Instanțele de judecată naționale sunt formaliste în aspectul confirmării tranzacțiilor de împăcare, sancționând cu refuzul cererii de confirmare a tranzacției în toate cazurile în care concesiile reciproce stabilite sunt dezavantajoase pentru una dintre părți și se creează un dezechilibru grav a raportului juridic obligațional.

Rata mare de refuz a cererilor de confirmare a tranzacțiilor duce la ideea că, cu toate că de cele mai multe ori tranzacțiile extrajudiciare se încheie în prezența unui mediator, părțile oricum stabilesc unele clauze care nu sunt conforme cu normele de drept sau sunt inechitabile pentru cel puțin una dintre ele.

În cele din urmă, reiterăm că concesiile reciproce țin de esența contractului de tranzacție, sunt introduse cu titlu obligatoriu în acest act juridic și contribuie la calificarea corectă a acestei operațiuni juridice. Astfel, pentru a fi sigure de succesul unei eventuale tranzacții – și anume posibilitatea executării silite a acesteia – contractanții urmează să respecte strict legislația în vigoare la stabilirea conținutului contractului de tranzacție.

De lege ferenda, subliniem că art. 1917 alin. (1) Cod Civil al Republicii Moldova urmează a fi completat cu faptul că părțile previn un proces ce poate să înceapă, termină un proces început sau rezolvă dificultățile ce apar în procesul executării unei hotărâri judecătorești *prin concesi reciprocă*, oferindu-se astfel atenția asupra acestui element determinant al contractului de tranzacție. Mai mult, considerăm că legea civilă ar trebui completată și cu reglementări ce vizează întinderea contractului de tranzacție, în vederea evitării interpretărilor arbitrare și unificării practicii judiciare în domeniu.

Referințe bibliografice

1. TOADER, Camelia. *Drept civil. Contracte speciale*, ed. a II-a, Ed. All Beck, București, 2005.
2. DURAC, Gheorghe. *Aspecte teoretice și practice ale tranzacției judiciare*, în *Analele Științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza”*, Iași, Științe Juridice, 2005.
3. MIHALACHE, Iurie. *Teoria și practica aplicării contractului de tranzacție*, în *Revista Națională de Drept* nr. 11, 2012.

4. DANILOV, Aliona, CIOBANU, Olga. *Tranzacția de împăcare – actul de dispoziție ce contribuie la o disciplinare*, în *Revista Națională de Drept* nr. 4-6, 2018.

5. FLORESCU, Dumitru, C. *Contractele civile*, Ed. Universul Juridic, 2011.

6. HAMANGIU, Constantin, ROSSETI-BĂLĂNESCU, Ion, BĂICOIANU, Alexadru. *Tratat de drept civil român*, vol. 2, Ed. All, 1998.

7. CĂLIN, I., IONELA, Daniela. *Tranzacția judiciară: aspecte de noutate în Codul civil și Codul de procedură civilă actuale*, în *Revista Științifică a Studenților în drept*, 2013.

8. Încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 octombrie 2021, în dosarul 2-22009/21, *instante.justice.md* (accesat la 15.12.2021).

9. Încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 20 octombrie 2021, în dosarul nr. 2c-2725/21, *instante.justice.md* (accesat la 15.12.2021).

10. Încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 22 octombrie 2021, în dosarul nr. 2 – 20227/2021, *instante.justice.md* (accesat la 15.12.2021).

11. Încheierea Curții de Arbitraj din regiunea Nijnegorod din 15 octombrie 2015, în dosarul nr. A43-19656/2015, disponibilă la adresa web: <https://kad.arbitr.ru> (accesat la 15.12.2021).